„ӘДӘБИЈЈАТ ВӘ ИНҸӘСӘНӘТ"

30 mart 1963-

ТӘКҸӘ УШАГЛАР ҮЧҮН ДЕЈИЛДИР

Микајыл Рзагулузадә Азәрбајҹан әдәбијјатында балача охуҹуларын севимли јазычысы вә бир чох китабларын мүтәрҹими кими таныныр. Сачларынын агармасына бахмајараг о јенә бөјүк руһ вә һәвәслә ушаглар үчүн јахшы әсәрләр јарадыр. Буну мүәллифин «Өлкәмин чичәкләри» адлы китабында хүсусилә көрмәк олар. Китабда јазычынын мүхтәлиф илләрдә јаздыгы мәнзум әсәрләри топланмышдыр.

М. Рзагулузадә балача охуҹуларыны һәјата һазырламаг, онлары нәҹиб, тәмиз, сағлам руһда тәрбијә етмәк үчүн ше'рләринин мә'налы, идејалы, ибрәтли олмасына хүсуси диггәт јетирир вә буна мүвәффәг дә олур. Китабда елә ше'р јохдур ки, онун тәрбијәви, иҹтимаи әһәмијјәти олмасын. М. Рзагулузадә јалныз тәзә, марагглы, мә'налы мәсәләләрдән јазмаг еһтијаҹы дујдугда гәләми әлә алыр. Бунун нәтиҹәсиндә дә «Саат», «Ән дадлы мејвә», «Дүјмә», «Дөјүшән сәрчәләр» кими көзәл ше'рләри мејдана кәлир. Мүәллифин бу гәбилдән олан бүтүн ше'рләри ајдын, садә вә јығҹам јазылмышдыр. Үмумијјәтлә, јығҹамлыг, ајдынлыг, конкретлик китабдакы ше'рләрин әсас хүсусијјәтидир.

М. Рзагулузадәнин мөвзулары мүхтәлифдир. Вәтән севкиси, сүлһ, азадлыг, достлуг, гардашлыг, хүсусилә зәһмәт вә гәһрәманлыг мөвзулары онун јарадыҹылығында кениш јер тутур. Китабын әввәлиндә верилмиш «Өлкәмин чичәкләри» ше'ри ушаглара вәтәнпәрвәрлик дујғулары ашылајыр.

М. Рзагулузадә ушагларын дүнјакөрүшүнү кенишләндирмәк үчүн лазымлы, мүһүм мәсәләләрдән данышыр, истәр тәбиәт, истәр һәјат һадисәләри, мүхтәлиф әшјалар һаггында тәсәввүр јаратмага чалышыр. «Тозсоран», «Телефон», «Евимиздә машынлар», «Мүбаһисә», «Мәним плаһым» ше'рләриндә шаир, ушагларын көзү гаршысында чанлы лөвһәләр јарадыр, онлары дүшүндүрүр, һәјәҹанландырыр, балача охуҹулара һәјат һадисәләри һаггында мә'лумат верир.

Китабдакы «Овчу Әлишлә гочаг Ајтәкин нағыллары» ушаг әдәбијјатымызын јахшы әсәрләриндәндир. Әсәр дөрд һиссәдән ибарәтдир вә һәр һиссәдә мүхтәлиф әһвалатлар тәсвир олунур. М. Рзагулузадә балачаларын психолокијасына ујғун кәләк, тәрбијәви ҹәһәтдән әһәмијјәтли олан чох марагглы епизодлар васитәсилә зәһмәт, азадлыг, гәһрәманлыг мотивләрини тәрәннүм етмишдир. Нағыллар ајры-ајры һадисәләрдән бәһс етсә дә, мүәллиф бунлары бир-бири илә бағлы сурәтдә верә билмишдир. Бүтүн һадисәләрдә Әлиш вә онун баҹысы Ајтәкин иштирак едирләр.

Мөвзусу Низамидән алынмыш «Сирли саз» поемасында М. Рзагулузадә тәвазөкарлыг, садәлик, устада һөрмәт кими әхлаги кејфијјәтләри тәблиғ едир.

Китабдакы дикәр үч поеманын мөвзусу Бөјүк Вәтән мүһарибәсиндән алынмышдыр вә гәһрәманлыг, горхмазлыг, вәтәнпәрвәрлик идејаларыны тәрәннүм етдији үчүн әһәмијјәтлидир.

М. Рзагулузадәнин «Өлкәмин чичәкләри» китабында нөгсанлар да јох дејилдир. Онун бә'зи әсәрләриндә узунчулуг һисс олунур. Бу, «Аг көјәрчин», «Телефон» ше'рләриндә хүсусилә нәзәрә чарпыр. Китабда тәкрарлар да вардыр. Бә'зи ше'р вә поемаларда күл-чичәкдән, бүлбүлдән данышылыр ки, бу да јекнәсәглији кәтириб чыхарыр. Һәтта бир-биринә охшајан мисралар ајры-ајры ше'рләрдә ишләдилмишдир. Мәсәлән:

Күлдү-чичәкли һәр јан.
(«Ики гуш»)
һәр јер күлдү, чичәкли
(«Гушларла нә ишин вар»)

Көрдү һәр јан рәнк-рәнк чичәк
(«Овчу Әлишлә Гочаг Ајтәкин нағыллары»)

М. Рзагулузадә бә'зән ше'рләрини мә'лум финалла битирир. «Дөјүшән сәрчәләр», «Аг дана» ше'рләринин тәшәккүрлә, «саг ол»ла битмәси охуҹуну һеч чүр разы салмыр. Поемалар ичиндә «Мәктублар» әсәри шаирин јарадыҹылыг имканларындан ашағыда дурур вә китабын үмуми руһу илә сәсләшмир. М. Рзагулузадә пионер һәјатындан, ушагларын бу күнкү шән, марагглы мәктәб һәјатындан аз јазыр.

«Өлкәмин чичәкләри» китабы тәкҹә ушаглар үчүн дејилдир. бурадакы әсәрләр бәдиилији, дәрин мәзмуну, мәфкурәҹи е'тибари илә, еји заманда, бөјүкләр үчүн дә марагглыдыр.

Тофиг МАҺМУД